

Svědectví: 84. O pochybnostech

Svědectví

Šest lekcí, které jsem se naučil o pochybnostech

„Mám pochybnosti. Mám takové pochybnosti.“ To jsou závěrečná slova filmu Pochybnosti, oscarového snímku z roku 2008 s Meryl Streepovou, Amy Adamsovou a zesnulým Philipem Seymourem Hoffmanem v hlavních rolích. Tato mučivá slova pochybností pronesla sestra Aloisie, ředitelka newyorské farní školy.

Pronesla je poté, co obvinila kněze z nevhodného vztahu se studentem její školy. Na konci filmu však lze tušit, že pochybnosti sestry Aloisie byly mnohem hlubší než její neprokázaná obvinění vůči knězi. Se vši pravděpodobností zahrnovaly také pochybnosti o jejím řeholním povolání, římskokatolické církvi a víře jako takové.

„Mám pochybnosti,“ řekla sestra Aloisie, „mám takové pochybnosti.“

Meryl Streepová ve filmu Pochybnosti

Sestra Aloisie není ve svých pochybnostech sama. V posledních desetiletích opustily desítky milionů Američanů své sbory a jiná místa bohoslužeb a tento trend nevykazuje žádné známky oslabení. Naopak, je téměř jisté, že se ještě zrychlí. Ačkoli motivů k odchodu od organizovaného náboženství je celá řada, pochybnosti o Bohu, institucionálním náboženství a tradiční víře k tomu přispívají významnou měrou.

Na konci Matoušova evangelia najdeme první Ježíšovy následovníky, kteří se potýkají s pochybnostmi o Kristově vzkříšení. Na příkaz vzkříšeného Pána se učedníci shromáždili na hoře v Galileji, aby se setkali s Ježíšem. Text říká: „Když ho spatřili, klaněli se mu, *ale někteří pochybovali*“ (Mt 28,17, zvýraznění doplněno).

Jako člověk, který většinu svého dospělého života pochyboval, bych rád stručně shrnul šest lekcí, které jsem se naučil o náboženských pochybnostech.

Pochybnostem se nelze vyhnout. Každá významná postava v Bibli se potýkala s pochybnostmi – včetně Abraháma, Sára, Mojžíše, Davida, Jeremiáše, Tomáše a Petra.

„Každá významná postava v Bibli bojovala s pochybnostmi.“

To platilo i v průběhu křesťanských dějin. Většina předních osobností církve, včetně Martina Luthera a Johna Wesleyho, prožívala chvíle krize víry. Matka Tereza, možná největší světice moderní doby, pociťovala Boží nepřítomnost po celá desetiletí. V jednom dopise napsala: „Mlčení (Boha) je tak velké, že se dívám a nevidím, naslouchám a neslyším.“

Nikdo, kdo věří v Boha, neunikne pochybnostem. Naopak, podobně jako otec s nemocným dítětem v Markovi 9,24 často voláme: „Pane, věřím, pomoz mé malověrnosti!“.

Pochybnosti jsou přijatelné. Je důležité potvrdit, že pochybnosti nejsou nepřítelem víry, ale její součástí. Tennyson měl pravdu, když řekl: „Věřte mi, že v upřímných pochybnostech žije víc víry než v polovině vyznání.“

Když se spisovatelky Madeleine L'Engleové zeptali: „Věříte v Boha bez jakýchkoli pochybností?“,

odpověděla: „Věřím v Boha se všemi svými pochybnostmi.“

I Ježíš zažil pochybnosti. Když umíral na kříži, zvolal: „Bože můj, Bože můj, proč jsi mě opustil?“ (Mt 24,7).

Brian McLaren, sám pochybovač, ve své promyšlené a užitečné knize *Faith after Doubt (Víra po pochybnostech)* říká: „Dejme si navzájem svolení pochybovat“.

Pochybnosti jsou nezbytné. Faktem je, že křesťané potřebují pochybovat o mnoha populárních názorech.

Například je třeba pochybovat o doslovném chápání Bible, včetně představy, že Bůh schvaluje otroctví, prikazuje genocidu, utlačuje ženy, stvořil svět před 10 000 lety a považuje homosexualitu za ohavnost (podle Písma je také ohavností míchat různé textilie a jíst vepřové maso).

Musíme pochybovat o tom, že Bůh věčně mučí lidi v pekelných plamenech za to, že mají mylné názory na Ježíše.

Musíme pochybovat o tom, že nekřesťanští věřící nemají žádnou naději v tomto ani v příštím životě.

Musíme pochybovat o tom, že Amerika je Bohem preferovaný národ, který není schopen ničeho špatného, a že Bůh má preferovanou politickou stranu.

A musíme pochybovat o tom, že všechno, co se na světě děje, je Boží vůle, jako by Bůh skutečně chtěl, aby děti onemocněly leukémií, teenageři umírali při automobilových nehodách nebo aby svět terorizovaly globální pandemie.

Pochybnosti jsou bolestivé. Ačkoli jsou pochybnosti běžné, neznamena to, že jsou snadné.

„Pokud je pochybnost hluboce pociťována a dlouho přetrvává, může se ukázat jako ohromně bolestivá.“

Pokud je pochybnost hluboce pociťována a dlouho přetrvává, může se ukázat jako ohromně bolestivá, přinášející úzkost, dezorientaci a trauma. To platí zejména pro lidi, kteří jsou placeni za to, aby věřili.

Jednou v neděli ráno, když jsem jel do svého sboru, jsem se přistihl, že si zpívám starou melodii Paula Simona s názvem „Kathy’s Song“. V jedné ze slok Paul Simon mluví o pochybnostech, o všem, co kdysi považoval za pravdivé. Když jsem si zpíval starý známý text, uvědomil jsem si, že se cítím úplně stejně a že jsem se tak cítil už dlouho, a začal jsem plakat. Nedlouho po tomto zážitku jsem odešel do předčasného důchodu z povolání. Pro vážně věřící pochybnosti bolí jako čert.

Pochybnosti se dají přežít. Ke konci klasického filmu Vykoupení z věznice Shawshank uteče hlavní hrdina Andy Dufresne z vězení kanalizačním potrubím. Jeho nejlepší přítel Red to komentuje slovy: „Andy Dufresne, muž, který se proplazil 500 metry sraček a na druhém konci vyšel čistý“.

Potýkat se s náboženskými pochybnostmi může být jako prolézat kilometr dlouhým kanalizačním potrubím. Ale pokud ji dobře proplujeme, můžeme stejně jako Andy vyjít na druhém konci čistí.

Nemohu vám dát přesný recept na překonání pochybností. Každý z nás musí projít svou vlastní cestou. Někteří pochybovači například obnovují svou víru, jiní ji nově definují a někteří ji zavrhnou.

Někteří pochybovači zůstávají v církvi, jiní si berou volno a stále více jich odchází a už se nevrací.

Pro většinu pochybovačů je terapeutický rozhovor s důvěryhodnými přáteli. Pomoci může také čtení o cestě jiných lidí. Pro mě přežití pochybností znamenalo napsat spoustu stránek deníku. Ale ať tak či onak, vy i já můžeme přežít – a dokonce se nám může dařit – když procházíme pochybnostmi.

Pochybnosti jsou prospěšné. Při rozhovorech s pochybovači často mluvím o „výhodě pochybností“. Pokud to dovolíme, mohou pochybnosti vést k hlubokému vhledu a růstu.

Jak již bylo uvedeno, může nám pomoci zbavit se toxických přesvědčení. Pochybnosti nám také mohou pomoci rozvinout zralejší a zdravější víru. Po zpochybnění a zavržení nepodstatných přesvědčení se můžeme posunout za víru doktrinálních propozic – nauk, o kterých Ježíš nemluvil a na kterých mu nezáleželo. Zlaté pravidlo, Velké přikázání, Kázání na hoře a podobenství nemají s doktrinálními přesvědčeními nic společného. Ani Desatero, výzva proroků ke spravedlnosti nebo Pavlův závěr, že „největší z nich je láska“.

„Namísto toho, aby Ježíš vyzýval lidi k potvrzení věroučných přesvědčení, vyzývá nás, abychom žili životem lásky.“

Namísto toho, aby vyzýval lidi k potvrzení věroučných přesvědčení, nás Ježíš vyzývá k životu v lásce. Tečka.

Proto je nakonec největším darem pochybností to, že nás odvádí od víry zaměřené na přesvědčení a posouvá nás k víře zaměřené na chování.

Asi před dvěma lety jsem při vytváření webových stránek „*Společenství pochybovačů*“ konečně našel úlevu od svého desetiletí trvajícího boje s náboženskou úzkostí. Nejsem si přesně jistý, jak se to stalo. Ale přepnul se vypínač, který vypnul nekonečnou agónii pochybností.

Brzy poté jsem narazil na citát Olivera Wendella Holmese, který pro mě hodně znamená. Ten kdysi řekl: „Nedal bych ani pětník za jednoduchost na této straně složitosti, ale dal bych svůj život za jednoduchost na druhé straně složitosti.“

Po letech tápání ve zdánlivě nekonečném bludišti pochybností mám pocit, že jsem se konečně proplazil složitostí víry a našel jednoduchost na druhé straně. Nyní si uvědomuji, že Boží tajemství nikdy nepochopím a ani to nepotřebuji. Místo toho mi stačí následovat Ježíšovu výzvu k životu v lásce. Je to tak jednoduché. A to stačí.

Martin Thielen

[Baptist News Global](#)

Martin Thielen

Martin Thielen

Martin Thielen, bývalý redaktor časopisu *Proclaim* a penzionovaný duchovní Sjednocené metodistické církve, je tvůrcem a autorem stránek www.DoubtersParish.com.

-tep-

Můžete také navštívit naši facebookovou stránku [Baptisté – Síť víry](#) nebo facebookovou skupinu [Zpravodaj Baptisté – Síť víry](#)